

หาดดอนทราย : การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม
กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทราย
อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี

DONSAI BEACH : REVITALIZATION ENVIRONMENT TO PARTICIPATE.

CASE STUDY : BAN DON SAI COMMUNITY MOO 4 ,
DON SAI SUB-DISTRICT , MAI KAEN DISTRICT, PATTANI.

มัทนี ยูโซะ

อุดมศักดิ์ เดโชชัย

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

เดโช แชน้ำแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเล และแนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษา ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทราย อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลหาดดอนทราย โดยรวมทุกด้าน พบว่า 1. ปัญหาสำคัญของการสูญเสียพื้นที่ชายหาดดอนทรายดั้งเดิม เนื่องมาจากการบุกรุกพื้นที่ทำประโยชน์ โดยกลุ่มนายทุน ส่งผลให้หาดดอนทรายถูกกัดเซาะ และทำลายกำแพงกั้นน้ำทะเลตามธรรมชาติ สร้างความเดือดร้อนให้กับชุมชนดอนทราย เช่น ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการสัญจร และรายได้เสริมของชุมชน เป็นต้น 2. ชุมชนบ้านดอนทรายส่วนใหญ่ยังขาดสำนึกร่วมใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชายฝั่งทะเลอย่างเหมาะสม เช่น การทิ้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการประมง และการทิ้งขยะมูลฝอย เป็นต้น

2. แนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วม พบว่า 1. กลุ่มองค์กรชุมชนหาดดอนทรายร่วมกับหน่วยงานของรัฐ ร่วมกันสร้างกำแพงกั้นน้ำ เพื่อบรรเทาการกัดเซาะของชุมชนหาดดอนทราย 2. ชุมชนริเริ่มจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกันในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมของพื้นที่ชายหาดดอนทราย

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเล และแนวทางการฟื้นฟูหาดดอนทรายสามารถนำไปสู่รูปแบบวิธีการฟื้นฟูปัญหาสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งเกิดจากชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชนได้อย่างแท้จริงในอนาคต

คำสำคัญ : หาดดอนทราย, การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม, ชุมชนบ้านดอนทราย

ABSTRACT

The objective of this research were as follow : 1. to study the problem of coastal environment, and 2. to study revitalization approach to the coastal environment participate, Case study : Ban Don Sai Community Moo 4 , Don Sai Sub-District , Mai kaen District, Pattani. This was qualitative research.

The results of this study were ;

1. the problem of coastal environment had overviewed totally as follow ; 1. Main problem of lost old Donsai beach because the capitalist trespassed to beach for benefit that affect to Donsai community such as dwelling, occupation, journey and part-time profit, and 2. The villager in Donsai community had not good sense to participate in coast resources utilization suitably as litter the fishing instrument and wastes on the beach.

2. The revitalization approach of the coastal environment to participate as follow ; 1. they coordinated with government sector to build the wall for reducing the water scoured beach, and 2. they set up plan to operate together for revitalization Donsai coastal environment.

Summary of this research as the problem coastal environment and revitalization approach Donsai could take to method of revitalization beach environment problem to participate that will happen quite in community by community and for community in the future.

Keywords : Donsai Beach, Revitalization of coastal environment to participate, Ban Donsai Community.

บทนำ

การฟื้นฟูชายฝั่งทะเลจะมีปัญหาในด้านทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้ ๆ ชายหาดมีความเดือดร้อนไม่ว่าในเรื่องการกัดเซาะของชายฝั่ง หรือ สิ่งปฏิกูลทั้งหลายที่ส่งผลทำให้ชายฝั่งเสื่อมสภาพ ทั้งนี้จึงทำให้คนเห็นความสำคัญในการฟื้นฟูสภาพให้กลับสู่สภาพเดิม เพื่อต้องการให้ทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่งมีความยั่งยืน และใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติได้นาน ๆ จนทำให้มนุษย์ได้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติชายฝั่ง และยังเป็นแนวทางการส่งเสริมให้คนได้ศึกษาเรียนรู้ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ปัจจุบันทรัพยากรชายฝั่งทะเลกำลังประสบปัญหาความเสื่อมโทรมอย่างรุนแรง สาเหตุจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น การทำการประมง อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การพัฒนาแหล่งชุมชนและอื่น ๆ ทำให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่งอย่างมาก ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการใช้ที่ดินชายฝั่งทะเลมาก จนเกิดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ เกิดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลอย่างรุนแรง และก่อให้เกิดปัญหาหาลพิษต่าง ๆ รวมถึงการนำทรัพยากรชายฝั่งทะเลมาใช้อย่างฟุ่มเฟือย ไม่ระมัดระวัง และก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาทรัพยากรชายฝั่งทะเลเป็นปัญหาที่มีปัจจัยหลายประการที่มากเกี่ยวข้อง ทั้งสภาพภูมิอากาศ คลื่นลมที่แปรปรวนตลอดเวลา กระแสน้ำ การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล การตัดไม้ทำลายป่า และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งไม่เหมาะสม ทำให้ส่งผลถึงการเกิดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งของประเทศไทย โดยสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยตอนล่างในเขตจังหวัดปัตตานี และนราธิวาสรวมประมาณ 200 กิโลเมตร และยังมีแนวโน้มรุนแรงในระดับวิกฤติมาก

และพบว่าพื้นที่ที่มีผลกัดเซาะชายฝั่งจังหวัดปัตตานีมี 8 พื้นที่ และจังหวัดนราธิวาสมี 5 พื้นที่ ซึ่งเดิมมีอัตราการกัดเซาะชายฝั่งรุนแรงเฉลี่ย 5 เมตรต่อปี แต่ในปี พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมามีอัตราการกัดเซาะชายฝั่งเพิ่มขึ้นเป็น 10 เมตร ทำให้ที่ดิน และทรัพย์สินทั้งของรัฐฯ และประชาชนเสียหายเป็นจำนวนมากทุกปี และมีแนวโน้มจะเพิ่มจำนวนพื้นที่มากขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ในการศึกษาแนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเล เพื่อให้การพัฒนาชุมชนดำเนินควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน จึงต้องมีความจำเป็นในการบูรณาการจัดการทรัพยากรชายฝั่งที่เหมาะสม และที่สำคัญยิ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่ม เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนที่แท้จริง และยังเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ให้นักอนุรักษ์ได้เก็บเกี่ยวคุณค่าอย่างมากมายไม่ว่าจะเป็นป่าชายเลน ภูเขาทะเล แนวปะการัง รวมทั้งสถานที่ท่องเที่ยว แต่ความต้องการที่ไม่รู้จักจบของมนุษย์ จึงทำให้เกิดรุกราน และทำลายชายฝั่งทะเล จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาต้องการศึกษาหาดดอนทราย : การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมกรณีศึกษา ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทรายอำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี ตลอดจนถึงแนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเล กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทราย อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทราย อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

การศึกษาเรื่อง หาดดอนทราย : การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษา ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทรายอำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี มีขอบเขตด้านประชากร จำนวน 16 คน ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ได้ผู้ที่ผลักดันให้เกิดการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทราย อำเภอไม้แก่น จังหวัด

ปัตตานี จำนวน 10 คน ได้แก่ นายมาห์มูด จารู, นายสาและ เจ๊ะเต๊ะ, นายคอเลาะห์ ดุลและ, นายซากรียา ซูหลง, นายซุไลมาน ตาเยะ, นายรอซี้ดี สาแม, นายรอเซะ มูসা, นางรอเกาะห์ เจ๊ะหะ, นางมาซีเตาะห์ หะซา และนางรอซี้เตาะห์ เจ๊ะบู

2. ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทราย อำเภอไม้แก่น จำนวน 6 คน ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลดอนทราย 1 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย 1 คน กำนันชุมชนบ้านดอนทราย 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอนทราย 1 คน นักพัฒนาชุมชน 1 คน และหัวหน้าสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง หาดดอนทราย : การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษา ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทรายอำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี มีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

1. ผู้วิจัยถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เตรียมตัวศึกษาทำความเข้าใจในแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษากำหนดวิธีการ และประเด็นที่สำคัญ เพื่อเป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้าน ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้สัมภาษณ์

3. แบบแนวทางการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตัวเองโดยเตรียมแนวคำถามแบบครอบคลุมทุกรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วม ช่วงแรกของการสัมภาษณ์ จะเป็นคำถามทั่วไป หลังจากนั้นก็จะโยนคำถามเข้าประเด็นที่ต้องการ เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ชัดเจน และมีความถูกต้องตรงตามความเป็นจริงทุกประการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง หาดดอนทราย : การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษา ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทรายอำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอสัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ในชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทราย อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี
2. ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนบ้านดอนทราย โดยจะพูดคุยในประเด็นที่เกี่ยวกับการวิจัย ข้อมูลที่จะได้มีประโยชน์ต่อประชาชนรุ่นหลัง เพื่อเป็นแนวทางเลือกในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วม ทั้งนี้ให้ผู้สัมภาษณ์มีสิทธิไม่ตอบคำถาม และหยุดการสัมภาษณ์เมื่อใดก็ได้

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลทั้งจากเอกสาร และภาคสนามแล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยสรุปเป็นภาพรวม เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาข้อมูลครั้งต่อไป ในขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลใดที่ขาด หรือไม่ชัดเจนก็เก็บเพิ่มเติมต่อไปจนครบถ้วนของข้อมูลที่ได้ นำมาหาความสัมพันธ์ของข้อมูลจนเป็นปรากฏการณ์ออกมาให้สามารถอธิบายข้อมูลเท็จ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามขอบเขตที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนที่สุดตามข้อมูลที่แท้จริง

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเล กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทราย อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี

1. ปัญหาภัยธรรมชาติ พบว่า เกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามสภาพอากาศ ทำให้เกิดปัญหาทางชายฝั่งทะเลต่าง ๆ เช่น ทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่ง และเกิดการชะล้างพังทลายของชายฝั่ง ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อชายฝั่งทะเลเป็นอย่างมาก
2. ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติที่ร่อยหรอ พบว่า จากมีการใช้ทรัพยากรกันอย่างไม่ประหยัด อาทิ ป่า ไม่ถูกทำลาย ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ การขาดแคลนน้ำ ฯลฯ
3. ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม พบว่า สาเหตุของมลพิษเป็นผลจากการกระทำของมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมนุษย์ซึ่งเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของธรรมชาติมีการเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว และมนุษย์ มีบทบาทที่แตกต่างไปจากธรรมชาติอื่นในหลายกรณี กล่าวคือ เมื่อประชากรมนุษย์เพิ่มมากขึ้น ความต้องการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อใช้เป็นปัจจัยในการดำรงชีวิต และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น มนุษย์มีความสามารถในการนำ

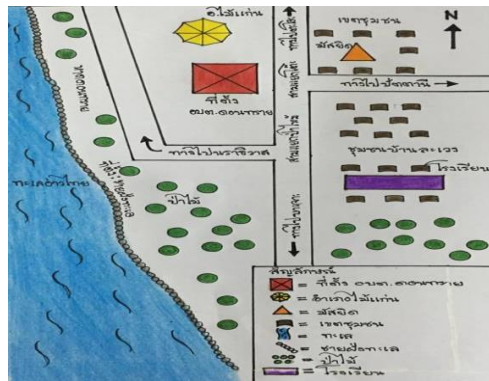
เทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ ทำการเกษตร การประมง สร้างเมือง สร้างเขื่อนขนาดใหญ่ สร้างโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อผลิตสิ่งต่าง ๆ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเล กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทราย อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี

1. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสำคัญ คือ การเสนอปัญหา ความต้องการของคนในชุมชน และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา และร่วมให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วม ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการประชุม การสนับสนุน และแสดงความคิดเห็นในการวางแผนงาน ต่าง ๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สามารถดำเนินงานได้หลายรูปแบบ ได้แก่ การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ด้านแรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และข้อมูลข่าวสาร ทั้งหมดนี้เป็นแหล่งทรัพยากรหลัก ที่สำคัญซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น นำมาใช้เพื่อพัฒนา การส่งเสริมโดยใช้แรงในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ดี วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และอื่น ๆ แสดงให้เห็นทิศทางที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมสิ่งสำคัญของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนี้ คือ การช่วยเหลือ และสนับสนุน และการร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ การที่เข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเล เพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่ดีขึ้น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อย่างมาก เพราะทรัพยากรชายฝั่งทะเลมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น การที่เข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเล ย่อมที่จะได้รับผลประโยชน์ ซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปของเงิน ทอง วัสดุสิ่งของ แต่เป็นความสุขสบาย ความพอใจในสภาพของความเป็น การดำรงชีวิตของคนในชุมชนอยู่ดี มีความสุขสบายที่ได้เห็นทรัพยากรมีความอุดมสมบูรณ์ และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ภาพประกอบ 1 แสดงแผนที่เดินดินที่ตั้งชุมชนบ้านดอนทราย

ตอนที่ 3 แนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทราย อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี

1. การพัฒนาคุณภาพประชาชน พบว่า มีแนวทางการพัฒนา มีกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการพัฒนาของการเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชน การใช้ความคิดสร้างสรรค์ การสนับสนุนให้ความรู้ และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในชุมชน มีฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วมมากขึ้น และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างระมัดระวัง และเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วม และสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนยาวนานที่สุด และเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2. การใช้มาตรการทางสังคมและกฎหมาย พบว่า การใช้มาตรการทางสังคม และกฎหมาย สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่ม หรือสมาคม เพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลตลอดจนการให้ความร่วมมือทั้งด้านพลังกาย และพลังใจ เพื่อที่จะทำให้ทรัพยากรทางชายฝั่งทะเลให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง และควรให้มีหัวหน้ากลุ่ม เพื่อที่จะเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ เพื่อให้คนในชุมชนรู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ

3. การส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พบว่า ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเล และสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นทุกคนมีบทบาทหน้าที่ ในการปกป้อง รักษาในการอนุรักษ์ และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน ร่วมคิด ตัดสินใจ วางแผน การประสานงาน เพื่อสร้าง

ความรู้ ความเข้าใจ ให้มีบทบาทหน้าที่ ในการอนุรักษ์ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อที่เป็นการที่จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติกลับมา มีความอุดมสมบูรณ์ใหม่อีกครั้ง

ภาพประกอบ 2 แสดงการร่วมกันเก็บขยะบริเวณชายหาดดอนทราย

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทราย อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2535) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่เกิดขึ้นเอง หรือมีอยู่ตามธรรมชาติ ทั้งที่มีรูปร่างหรือไม่มีรูปร่าง ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ และสภาวะธรรมชาติด้วยตนเองได้ เช่น น้ำ ประมง ป่าไม้ ดิน แร่ธาตุ สัตว์ป่า พืชพันธุ์ และมนุษย์ มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ทุกปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวพันกันอย่างเป็นระบบ สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ การเพิ่มขึ้นของประชากรมนุษย์ ความก้าวหน้าทางวิทยาการ และการพัฒนาเศรษฐกิจ

2. การมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทราย อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโกวิท พวงงาม (โกวิท พวงงาม, 2541) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการของกลุ่มองค์กรชุมชนมีการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ โดยมีความเข้าใจปัญหาของตน และตระหนักถึงสิทธิของตนที่มีต่อสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ด้วยการที่บุคคล

ได้รับข้อมูลใหม่ที่จะช่วยเพิ่มอำนาจความคิด และโอกาสได้ร่วมวิเคราะห์ และตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในกิจกรรมเหล่านั้น

3. แนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษา : ชุมชนบ้านดอนทราย หมู่ที่ 4 ตำบลดอนทราย อำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี ซึ่งความสอดคล้องกับแนวคิดของ นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2546) ได้กล่าวว่า การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วม การตัดสินใจ หรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อชุมชนบ้านดอนทราย

1. ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความรู้ในเรื่องการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดภายหลัง
2. ควรให้มีหัวหน้ากลุ่ม เพื่อที่จะเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟู เพื่อให้คนในชุมชนรู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. ควรกำหนดให้มีการประชุมในหน่วยงานเพิ่มขึ้น เพื่อการปรับปรุงหาแนวทางการฟื้นฟู
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้แก่ประชาชน และเยาวชนให้ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่อง “สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลในพื้นที่จังหวัดปัตตานี”
2. ควรศึกษาเรื่อง “แนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่ภาคใต้”

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. (2541). *การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน*. ม.ป.ท.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง*.

กรุงเทพมหานคร: 598 Print.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2535). *การบริหารจัดการชุมชน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไพลิน.